

ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ДО СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩНОГО ІМІДЖУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Людмила Загородня
Глухів

У статті представлено систему роботи з підготовки вихователів до створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу. Подано результати обстеження вихователів. Охарактеризовано найбільш ефективні форми роботи з педагогами щодо підвищення рівня їхньої готовності до створення середовищного іміджу ДНЗ.

Ключові слова: імідж дошкільного закладу, середовищний імідж дошкільного закладу, складові середовищного іміджу ДНЗ, готовність вихователів до створення середовищного іміджу дошкільного закладу.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні, як ніколи, актуальною є проблема модернізації освітньої політики взагалі й дошкільної зокрема. Вимогою часу є створення кожним дошкільним закладом позитивного іміджу, складовою якого є середовищний імідж. Саме він несе повну інформацію батькам вихованців про якість матеріальної бази і розвивального середовища ДНЗ. Тому вкрай важливо привести навчально-виховний процес, організацію розвивального середовища в кожному дошкільному закладі у повну відповідність державному стандарту. Практичне вирішення завдань сучасної дошкільної освіти потребує ґрунтовної психолого-педагогічної основи для організації освітнього процесу та створення розвивального середовища. Насичене та раціонально облаштоване предметно-ігрове та природне розвивальне середовище є місцем для ігор дітей і стимулом, спонуканням до певних самостійних занять. Щоб організувати багатофункціональне середовище і побудувати привабливий середовищний імідж дошкільного закладу, педагогічному колективі необхідно мати достатній рівень готовності до цієї роботи.

Метою статті є висвітлення системи роботи з підготовки вихователів до створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу.

Завдання статті: 1) визначити сутність поняття «готовність вихователів до створення середовищного іміджу дошкільного закладу»; 2) здійснити короткий аналіз останніх досліджень, які стосуються створення іміджу ДНЗ та його складових; 3) охарактеризувати етапи підготовки вихователів до створення середовищного іміджу дошкільної установи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Імідж дошкільного навчального закладу неоднозначне поняття в сучасній іміджології. Він складається з уявлень про якість освітніх послуг, взаємин між вихователями, вихованцями та їх батьками, кадрового потенціалу та стану матеріальної, методичної й навчально-виховної бази. Таким чином, формується внутрішня й зовнішня аудиторія іміджу ДНЗ. Внутрішня аудиторія містить у собі співробітників дошкільного закладу. Зовнішня аудиторія складається із споживачів, тобто дітей, їх батьків і навколишніх структур.

Імідж сучасного дошкільного навчального закладу нового типу – це емоційно забарвлений образ дошкільного закладу, часто свідомо сформований, який має цілеспрямовано задані характеристики і покликаний чинити психологічний вплив певної спрямованості на конкретні групи соціуму. Імідж закладу та його колективу ніколи не лишається постійним, він змінюється, уточнюється, деталізується. У цьому процесі важливу роль відіграє організація рекламної діяльності, публікації в пресі, виступи по радіо і телебаченню, виставки, ярмарки, презентації та інші заходи.

На думку К. Крутій, імідж дошкільного навчального закладу нового типу – це цілісний образ, що складається з багатьох чинників. У сучасних умовах – позитивний імідж впливає на ставлення громадськості, викликає повагу, позитивні емоції. При сприйнятті іміджу дошкільного закладу людина, у першу чергу, спирається на свій життєвий досвід, стереотипи, цінності і певні моральні принципи. Дослідниця переконана, що незважаючи на наявні досягнення в цій галузі, проблема формування

іміджу дошкільного навчального закладу залишається недостатньо розробленою – тут є широкі перспективи для подальшого вивчення [3; 4].

Імідж закладу, як зазначає Н. Погрібняк, повинен будуватися на трьох основних засадах: корпорація (заклад), особистість, репутація. Ці складові мають виступати у єдності, не заперечуючи одна одну [6].

Важливою складовою іміджу сучасного дошкільного закладу є середовищний імідж. Середовищний імідж характеризує середовище перебування людини: її дім, місце роботи, автомобіль, місце проведення дозвілля, відпустки і т. ін.

Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні так тлумачить поняття «розвивальне середовище»: середовище – це оточення, сукупність природних, предметних та соціальних умов, в яких малюк зростає, опановує науку життя, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями. Розвивальним є предметне, природне та соціальне середовище, яке не гальмує природних життєвих вив дитини, сприяє їх реалізації, становленню, вдосконаленню [1].

Життєвий простір – категорія інтегрована, яка охоплює всі сфери та аспекти життєдіяльності дошкільника. Тому завдання педагога – створити оптимальні для його особистісного зростання умови у сферах: «ПРИРОДА», «КУЛЬТУРА», «ЛЮДИ», «Я САМ» [1].

Правильно організований розвивальний життєвий простір дає дитині змогу відчувати психологічну захищеність, сприяє розвитку її особистісних якостей, здібностей, допомагає оволодіти різними способами діяльності. Таке середовище спрямоване на формування у дітей активного пізнавального ставлення до навколишнього світу предметів, людей, природи.

Неодмінною умовою формування предметно-розвивального середовища в дошкільних закладах є опора на особистісно-зорієнтовану модель взаємодії між учасниками освітнього процесу. Вона включає в себе такі принципи формування розвивального середовища, представлені у концепції В. Петровського, Л. Кларіної, Л. Смивіної, Л. Стрелкової: 1) дистанції; 2) активності; 3) стабільності – динамічності; 4) комплектації і гнучкого зонування приміщень ДНЗ; 5) емоціогенності середовища, індивідуальної комфортності й емоційного благополуччя кожної дитини; 6) поєднання звичних і неординарних елементів в естетичній організації середовища; 7) відкритості – закритості; 8) урахування статевих і вікових відмінностей дітей [5].

Українська дослідниця О. Кононко серед основних характеристик сучасного дошкільного навчального закладу називає такі елементи середовищного іміджу: 1) просторі та світлі приміщення, зручні меблі, різноманітні іграшки та дидактичні матеріали в достатній кількості, що дбають про здоров'я дітей; 2) розвивальне середовище для формування у дітей життєвої компетентності [2].

Виклад основного матеріалу дослідження. Ми виділяємо такі складові середовищного іміджу дошкільного закладу: 1) будівля ДНЗ, з естетично оформленими і грамотно обладнаними приміщеннями (групові кімнати, музична і спортивна зали, фойє, екологічна кімната, комп'ютерно-ігровий комплекс, методичний кабінет, кабінет завідувача, психолога, допоміжні приміщення – медичний блок, харчоблок, пральня); 2) ділянка дошкільного закладу (ігрові майданчики, фізкультурний майданчик, город, квітники, газони, кутки дикорослих рослин, метеомайданчик, майданчик для вивчення правил дорожнього руху); 3) мікросоціальне середовище кожної вікової групи, трудового колективу дошкільного закладу.

Для того, щоб усі названі складові оптимально впливали на розвиток особистості вихованця, педагогічний колектив має бути готовий до створення позитивного середовищного іміджу дошкільної установи.

Готовність членів педагогічного колективу до створення середовищного іміджу представляє собою інтегральне особистісне утворення, яке включає психологічну установку, педагогічну спрямованість на створення іміджу, оптимальну сукупність знань про види, структуру, функції і умови створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу, необхідну систему умінь, навичок, здібностей, адекватних вимогам педагогічної діяльності і запитам батьків вихованців, які постійно змінюються.

Із метою перевірки готовності вихователів, методистів, завідувачів до створення середовищного іміджу ДНЗ ми провели педагогічний експеримент. Експериментальним дослідженням були охоплені 40 педагогічних працівників ДНЗ «Орлятко» та ДНЗ

«Теремок». На констатувальному етапі експерименту, відповідно до розробленої нами методики, ми виявили рівні готовності колективів двох дошкільних закладів до створення середовищного іміджу.

Методика обстеження передбачала анкетування вихователів, методистів та завідувачів, ранжування складових середовищного іміджу дошкільного закладу, аналіз стану складових середовищного іміджу ДНЗ, математичну обробку отриманих результатів. Проаналізувавши дані, ми отримали такі результати. Достатній рівень готовності до формування середовищного іміджу продемонстрували тільки 12 % респондентів експериментальної групи, середній – 44 % і низький – 44 %, а в контрольній групі достатній рівень виявили – 18 % респондентів, середній – 46 % і низький – 36 % педагогів. Отже, рівень готовності педагогів до створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу в обох групах приблизно однаковий.

Причинами недостатнього рівня готовності педагогів до створення середовищного іміджу ДНЗ, на наш погляд, є такі: відсутність посібників з основ іміджології, які б розкривали специфіку побудови середовищного іміджу дошкільного закладу, методики формування середовищного іміджу дошкільного навчального закладу, якою майбутній фахівець дошкільної освіти міг би оволодіти ще на етапі вузівської підготовки; поверхневі безсистемні знання про середовищний імідж; нерозвинені здібності щодо створення середовищного іміджу і брак часу у вихователів, методистів, завідувачів для систематичного самостійного поповнення необхідних знань і вдосконалення фахових умінь.

Для підвищення рівня готовності вихователів, методистів і завідувачів до створення середовищного іміджу сучасного дошкільного навчального закладу, ми розробили систему роботи, яка передбачала поетапність, ґрунтувалася на низці важливих педагогічних умов і передбачала використання різноманітних форм організації навчання педагогів. Розробляючи її, ми урахували наявні у педагогів знання про середовищний імідж, його структурні компоненти, засоби розвитку і реклами.

Методика реалізації розробленої нами системи роботи полягала у проведенні комплексу навчальних заходів для вихователів, методистів і завідувачів (лекції, консультації, бесіди, ділові ігри, майстер-класи, конкурси).

Наша робота проводилася у три послідовні етапи. Метою першого, інформаційно-пошукового, етапу визначили поглиблення і систематизацію знань педагогів про середовищний імідж дошкільного закладу. Метою етапу реалізували через такі завдання: формування мотивації у педагогів до створення середовищного іміджу сучасного дошкільного навчального закладу; подача відомостей про середовищний імідж, його компоненти; виховання установки на необхідність цілеспрямованого і грамотного створення середовищного іміджу ДНЗ, з урахуванням вимог Базового компонента дошкільної освіти і запитів батьків вихованців.

Зазначені завдання були реалізовані під час 6 лекцій: «Імідж як соціально-психологічне явище. Види іміджу», «Можливості PR-технологій і паблісіті у формуванні позитивного іміджу дошкільного навчального закладу», «Іміджеві складові сучасного дошкільного навчального закладу нового типу», «Створення розвивального середовища в дошкільних навчальних закладах», «Предметно-розвивальне середовище як чинник супроводу діяльності дітей». Окрім того були проведені консультації: «Прес-релізи як основний спосіб інформування ЗМІ про ДНЗ», «Облаштування розвивального середовища для дітей раннього і дошкільного віку», «Особливості формування кольорового рішення в дизайні інтер'єру дошкільного навчального закладу».

Діяльнісно-практичний етап передбачав формування елементарних умінь і навичок створення, корекції і реклами середовищного іміджу дошкільного навчального закладу. Завдання цього етапу: на основі усвідомлення кожним педагогом свого рівня готовності до створення середовищного іміджу сучасного дошкільного навчального закладу перевести наявні уміння на рівень навичок.

Провідними формами на даному етапі були: майстер-клас «Герб дошкільного навчального закладу», ділова гра «Створення сучасного розвивального середовища ДНЗ».

Третій етап – творчий – мав на меті узагальнення знань, умінь і навичок створення середовищного іміджу сучасного дошкільного навчального закладу, переведення деяких умінь на творчий рівень. Завдання етапу: спонукати вихователів, методистів, завідувачів

до комплексного використання знань про середовищний імідж, та демонстрації відповідних умінь і навичок побудови, корекції і реклами середовищного іміджу ДНЗ.

Основними формами роботи на даному етапі були ток-шоу «Я так думаю» на тему: «Предметно-розвивальне середовище як компонент освітнього простору», конкурс «Імідж групи».

Зупинимося на характеристиці змісту кожного етапу роботи детальніше. Отже, на інформаційно-пошуковому етапі ми презентували вихователям, методистам і завідувачам ДНЗ низку лекцій. Темі лекцій нами були вибрані такі, щоб охопити основні питання сутності середовищного іміджу, характеристику його компонентів, засоби побудови, корекції і реклами. Без цих знань неможливо сформуванню у педагогів на цілеспрямоване створення середовищного іміджу.

Мета лекцій була спрямована на формування у педагогів уявлень про імідж ДНЗ як про емоційно забарвлений образ дошкільного закладу, що часто свідомо формується і має цілеспрямовано задані характеристики та покликаний чинити психологічний вплив певної спрямованості на конкретні групи соціуму. Вихователі, які прослухали лекції мали зрозуміти сутність основних навичок та умінь щодо оволодіння механізмами впливу іміджу ДНЗ, і середовищного зокрема, на масову свідомість, навичок колористики та стилістики, необхідність створення привабливого середовищного іміджу, а також усвідомлення значення отриманих знань для своєї професійної діяльності.

Алгоритм проведення лекцій передбачав привітання з педагогами і спонукання їх до сприймання презентованої інформації, аналізу і присвоєння почутого відповідно до рівня педагогічної майстерності і професійного досвіду кожного вихователя. Найактуальнішою, на нашу думку, була лекція «Іміджеві складові сучасного дошкільного навчального закладу нового типу».

Змістом роботи на другому – діяльнісно-практичному – етапі реалізації розробленої нами системи роботи з підготовки педагогічних працівників до створення середовищного іміджу, було проведення семінару-тренінгу «Облаштування групового майданчика для дітей різних вікових груп». Ця форма навчання сприяла розширенню знань вихователів про способи генерування ідей щодо поліпшення облаштування й оформлення ігрових майданчиків груп. Педагогам пропонувалися такі завдання: здійснити аналіз облаштування запропонованих ігрових майданчиків для дітей різних вікових груп; на основі знань про способи облаштування й оформлення ігрових майданчиків створити макет ділянки конкретної вікової групи; презентувати створений макет, зробити йому рекламу; дати рекомендації щодо облаштування й оформлення ігрових майданчиків у сучасному дошкільному закладі. Під час оцінки результатів діяльності вихователів брали до уваги ґрунтовність знань, рівень розвитку естетичних смаків і креативних здібностей.

На третьому етапі роботи чільне місце зайняв конкурс «Імідж групи». Для участі в конкурсі педагоги об'єдналися у дві команди. Їм пропонувалися такі завдання: 1) презентувати емблему, девіз вікової групи і оформлення групової кімнати; 2) розробити рекомендації чи практичні поради для педагогічних працівників щодо способів створення розвивального простору групової кімнати; 3) відповісти на питання колег, які стосувалися створення середовищного іміджу групи; 4) запропонувати теми і їх зміст для дискусій на засіданні творчої групи чи роботи круглого столу, які б висвітлювали засоби побудови, розвитку, корекції та реклами середовищного іміджу ДНЗ; 5) переконати батьків вихованців, що Ваша група є найкращою, використавши при цьому самопрезентацію-портфолію групи; 6) створити колективний колаж-картину, яка б відображала середовищний імідж сучасного дошкільного навчального закладу.

Підбиваючи підсумки формувального етапу експериментального дослідження, ми можемо зробити висновок, що під час реалізації розробленої нами системи роботи у вихователів з'явився інтерес до цілеспрямованого створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу. Усі педагоги позитивно ставилися до лекцій, ділових ігор, тренінгів, виявляли щирий професійний інтерес і високу активність.

Варто зазначити, що найбільш ефективними, з огляду на педагогічно-практичну цінність та цікавими для вихователів формами роботи з формування знань про середовищний імідж виявилися ділові ігри та семінар-тренінг. Застосовані нами педагогічні методи зацікавлювали вихователів, спонукали їх до колективної взаємодії, вільної і творчої самореалізації у пізнанні принципів і механізмів іміджології.

Отже, в процесі реалізації системи роботи з підготовки педагогічних працівників до

створення середовищного іміджу дошкільного закладу ми намагалися дібрати такі форми роботи, під час яких педагоги могли б переконатися у необхідності цілеспрямованого створення середовищного іміджу ДНЗ, поглибити і систематизувати знання про імідж і засоби його побудови, корекції та реклами і дали їм можливість спробувати себе в ролі іміджмейкера. При цьому нами урахувався рівень знань вихователів, методистів і завідувачів, їхні потреби та інтереси.

Аналіз результатів контрольного зрізу засвідчив, що після проведеної роботи в експериментальній групі відбувся значний позитивний перерозподіл педагогів щодо рівнів їхньої готовності до створення, розвитку і реклами середовищного іміджу дошкільної установи. Констатовано тенденцію зростання достатнього рівня готовності вихователів, методистів, завідувачів до створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу та зниження низького рівня. Так, в експериментальній групі було відмічено збільшення достатнього рівня до 65 %, а в контрольній групі лише до 26 %, зниження низького рівня в експериментальній групі відбулося до 5 %, а в контрольній групі – до 25 %.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Проблема створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу не вичерпується результатами виконаної роботи. Подальшого дослідження потребують такі питання: психолого-педагогічні умови створення сприятливого соціально-психологічного клімату в трудовому колективі дошкільного закладу як важлива складова іміджу освітньої установи; підготовка педагогічних кадрів у вищому навчальному закладі до створення середовищного іміджу; роль керівника у створенні, розвитку і корекції іміджу дошкільного навчального закладу.

Література:

1. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: науково-метод. посіб. / наук. ред. О. Л. Кононко. – К. : Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
2. Кононко О. Сучасний дитсадок: який він? / О. Кононко // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 3–6.
3. Крутії К. Формування позитивного іміджу навчального закладу / К. Крутії // Практика управління дошкільним закладом. – 2011. – № 1. – С. 21–26.
4. Крутії К. Формування позитивного іміджу навчального закладу / К. Крутії // Практика управління дошкільним закладом. – 2011. – № 2. – С. 4–10.
5. Петровский В. А. Построение развивающей среды в дошкольном учреждении / В. А. Петровский, Л. М. Кларина, Л. А. Смыгина, Л. П. Стрелкова // Дошкольное образование в России / Под ред. Р. Б. Стеркиной. – М. : Изд-во АСТ, 1996. – С. 57–90.
6. Погрібняк Н. Створення іміджу сучасного дошкільного закладу / Н. Погрібняк // Дошкільне виховання. – 2004. – № 11. – С. 10–11.

В статтє представлена система роботи по подготовке воспитателей к созданию имиджа среды дошкольного учреждения. Поданы результаты обследования воспитателей. Дана характеристика наиболее эффективных форм работы с педагогами, направленных на повышение уровня их готовности к организации имиджа среды ДООУ.

Ключевые слова: имидж дошкольного учреждения, имидж среды детского сада, составляющие имиджа ДООУ, готовность воспитателей к созданию имиджа среды дошкольного учреждения.

The article presents a system of pre-school educators' training to creating of kindergarten's environmental image. There are results of the survey of educators in the article. Author characterizes the most effective forms of work with teachers for enhancing their readiness to creating of pre-school educational institution's environmental image.

Key words: image of pre-school educational establishment, kindergarten's environmental image, components of the environmental image of pre-school educational institution, readiness of educators to creating of pre-school educational institution's environmental image.